

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Yhteenveto

Hallituksen esitys on kokonaisuutena kannatettava. Se selkeyttää lainsäädäntöä, tukee ennakoivaa terveydenhuoltoa sekä mahdollistaa potilastietojen vastuullisen hyödyntämisen perusoikeudet turvaten. Esitys antaa hyvinvointialueille tarpeelliset edellytykset kehittää palvelujaan väestön tarpeita vastaaviksi.

Terveydenhuoltolain tehtävien täsmentäminen (13 §, 14 § ja 24 §)

On perusteltuna ja tarpeellista, että terveydenhuoltolain:

- **13 §:ää** täsmennetään siten, että terveystarkastuksiin sisältyy myös kohderyhmien määrittäminen,
- **14 §:ssä** seulontojen kohderyhmien määrittäminen nostetaan selkeästi lain tasolle, ja
- **24 §:ssä** hoidon seuranta kytketään yksiselitteisesti potilastietojen käsittelyyn

Tarkennukset vastaavat terveydenhuollon käytännön toimintaa ja mahdollistavat vaikuttavien, riskiperusteisesti kohdennettujen palvelujen toteuttamisen.

Potilastietojen käyttöoikeussäätelyn muutos (asiakastietolaki 9 §)

Asiakastietolain käyttöoikeussäätelyn täsmentäminen siten, että potilastietojen käsittely on mahdollista myös terveydenhuoltolain mukaisissa ennakoivan terveydenhuollon tehtävissä, on kannatettava muutos. Muutos selkeyttää oikeustilaa ja on välttämätön hoitovajeiden tunnistamiseksi, hoidon seurannan toteuttamiseksi ja riskiryhmien tavoittamiseksi. Keskeistä on, että käyttöoikeudet rajataan tehtäväkohtaisesti vain välttämättömiin tietoihin ja että käsittely perustuu selkeästi määriteltyihin lakisääteisiin tehtäviin.

Potilaan oikeudet ja itsemääräämisoikeus

Esitys huomioi potilaan perus- ja ihmisoikeudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Ennakoivan terveydenhuollon mahdollistaminen ei heikennä potilaan itsemääräämisoikeutta, vaan voi toteutuessaan lisätä hoidon saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta.

On perusteltua, ettei esityksessä säädetä erillisestä oikeusperustasta automaattiselle päätöksenteolle. Keskeistä on, että lopullisen arvion ja päätöksen tekee aina terveydenhuollon ammattihenkilö.

Oulussa 17.3.2026

Terhi Nevala
Johtajaylilääkäri
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue